

Maailm sai uue kuumarekordi!

Maailma absoluutne kuumarekord – 58 kraadi varjus, mis püsis 13. septembrist 1922 – ei kehti enam.

Ain Kallis

Uueks rekordiks kinnitati 56,7 °C. Millal täpselt uus rekord kirja sai, pole teada. Teada on vaid, miks eakas ilmarekord põrmu heideti.

Rekorditega kliima vallas on lugu sama mis spordis – tiptulemused äratavad vaimustust. Neid vaagitakse mitmel moel ja kinnitatakse pärast pikka kaalumist – ilmarekordeid muidugi – maailma meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) poolt. Mõnikord võtab see aega aga ligi sajandi!

Ammused kahtlused

Kahtlusi maailma kuumarekordi paikapidavuse üle on esitatud juba ammu. Sellest kirjutas paaril korral ka Maaleht.

Teatavasti mõõdeti tippmark pea 90 aasta eest Liibüa kõrbes Tripolist 55 km kaugusel El Azizia meteojaamas. Kõhklusi rekordi tunnustamisel tekitas eelkõige see, et tulemus oli tunduvalt kõrgem ümbruskonnas mõõdetuist.

Kui ilmarekordite kontrolliks moodustati WMO komisjon, pöördus kliimaajaloolane Chris Burt päringuga Liibüa meteoroloogide poole. Selgus, et sealsed kolleegid ei tunnistanud juba ammu tolle näidu õigsust!

2011. aasta veebruaris asus WMO komisjon ametlikult kuumarekordit uurima. Rekordi püstitamise aegu oli maa Itaalia koloonia, El Azizia aga sealne tähtis sõjaline punkt, mille läheduses käisid sagedased lahingud kohalike elanikega. Ka väljak ei olnud tavaline: meteo-onn, kus mõõdeti õhutemperatuuri, asus tõrvatud, seega mustal betoonplatsil.

Liibüa peaklimatoloog El Fadli leidis arhiivist ilmajaama tollase vaatluspäeviku.

Selgus, et kaks päeva enne rekordilist palavust muutus vaatlajate käekiri. Edasisel analüüsil selgus veel, et õhutemperatuur oli El Azizias keskmiselt 7 kraadi võrra kõrgem naaberjaamades mõõdetust, samuti olid päevikus segamini aetud ka andmetulbad jne. Ja mis kõige huvitavam – viga võis tulla oskamatust kraadiklaasi näitude lugemisest. Nimelt kasutusel olnud Bellani-Six tüüpi termomeetritel määratakse näitu torus ujuva tihvti ehk pulgakese alumise asendi järgi. Tihvti pikkus on aga juhuslikult 7 kraadi pikkune. Järelikult luges uus vaatlaja (sõdur?) näitused valesti, teise otsa järgi?

Märtsis kadus ootamatult side Liibüa klimatoloogidega. Mis võis olla selle põhjus?

Ühes oma televisioonikõnes süüdistas kolonel Gaddafi NATO vägesid riigi kliimaandmete kasutamises sõjategevuse planeerimisel.

Komisjoni pinevad ajad

Komisjoni liikmetes tekitab kuuldu kõhedust – kas tõesti tehti El Fadli riigireeturiks? Esimene läkitus tuli Liibüa kolleegilt alles augusti keskel – kõik kommunikatsioonid välisilmaga olid olnud vahepeal läbi lõigatud. El Fadli ise oli elanud need kuud näljas, sattunud püssitule alla jne.

Novembris tehtud ilmaandmete statistiline analüüs kinnitas tehtut ning kauaaegne rekord kadus kliimaloost.

Uueks kuumarekordiks kinnitati ametlikult 56,7 °C, mis mõõdeti 10. juulil 1913 Californias Surmaorus ilmajaamas nimega Greenland Ranch.

Tegelikult on karta, et ka see rekord ei ole päris “see”, sest vaatlussonni kõrgus maapinnast oli vaid üks meeter. WMO standardite järgi mõõdetakse temperatuuri aga kahe meetri kõrgusel (USAs ka 1,5 m). Õigel kõrgusel on õhk päris kindlasti jahedam.

Ootame, näeme.